

VERES ISTVÁN

Történelem

BA, 7. félév

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
(Beregszász)**Témavezető:**Dr. Braun László
docens, UA IIRFKMF**FÉNYES ILONA MEGBECSTELENÍTÉSE. NEMI ERŐSZAK ÉS JOGI VIZSGÁLAT A 19. SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN****Kulcsszavak:** nemi erőszak; peres eljárás; ítélet; törvényszék

Az erőszakos nemi bűncselekmények története hosszú múltra tekint vissza, már a római jogban büntették ezeket a cselekményeket. Az egyházi és világi jog szigorúan kezelte a nemi erkölcs elleni bűncselekményeket, például Szent László törvénye a nemi erőszakot a gyilkossággal azonos súlyúnak tekintette. Mária Terézia törvényei még halálbüntetéssel sújtották az elkövetőket, míg II. József már börtönt és kényszer munkát alkalmazott, valamint kártérítést is lehetővé tett.

1818. január 29-én kezdődött a Tóth Ferenc molnár elleni per, akit azzal vádoltak, hogy erőszakot követett el Fényes Ilonán, és ennek következményeként megszületett egy gyermek, Sára, aki később meghalt. A vádat Egry Gábor, a máramarosi öt koronavárosi fiscalisa képviselte. Tóth Ferenc tagadta a vádakat, a tanúk vallomásai pedig ellentmondásosak voltak, tárgyi bizonyítékok nem álltak rendelkezésre, így a koronavárosi törvényszék Tóth Ferencet felmentette.

A döntést követően Egry Gábor elégedetlen volt az ítélettel, és fellebbezett a Királyi Táblához, követelve Tóth Ferenc halálos ítéletét vagy kártérítést Fényes Ilona számára. Azonban a Királyi Tábla szintén elégtelennek találta a bizonyítékokat, és 1823-ban újfent felmentette Tóth Ferencet.

Az eljárás alatt figyelembe vették a vádlott korábbi erkölcsi botlásait – házasságkötés után többször paráználkodott –, de ez nem volt elégséges a bűnösség bizonyítására. A per végül öt évig tartott, és ítélet nélkül zárult, ami a korban meglehetősen ritka volt, különösen a koronavárosi törvényszékek szigorú gyakorlatát tekintve, ahol általában testi fenyítést szabtak ki. Ilona kártérítést nem kapott az őt ért sérelmekért és az eset életre szóló megrázkódtatást hagyhatott a fiatal lányon. A bűncselekmény bizonyítása akkor lett volna sikeres, ha valaki saját szemével látta volna az erőszakot. Ennek hiányában nem volt elég bizonyíték, hogy az alperest elítéljék.

A korszakban a női áldozatoknak rendkívül nehéz dolguk volt az igazuk bizonyításával. Ilona terhessége és a kis Sára születése, majd tragikus halála még inkább megnehezítette a helyzetet, hiszen a társadalom hajlamos volt a nők erkölcsi tisztességét is megkérdőjelezni.

Ez az eset nemcsak egy tragikus eseményt tár elénk, hanem a 19. századi joggyakorlat, a nők jogainak korlátozottságát. Ilona esete és a korábbi példák (pl. Dmiku Mária) rávilágítanak a nők kiszolgáltatottságára, akik gyakran váltak áldozattá, de ennek ellenére ők is büntetést kaptak „erkölcsi vétségeik” miatt.